

- SDZ 1. del, str. 56–59

str. 56

Kako delimo domače besede?

Ključne besede
• deljenje besed

1. Kaj narediš, kadar je beseda v zapisanem besedilu tako dolga, da ti v vrsti zmanjka prostora zanjo?

- a) Besedo delim.
- b) Besedo stlačim v vrstico.
- c) Besedo izpustim.
- č) Besedo okrajšam.

2. Ali so besede deljene pravilno? Svoj odgovor pojasni.

mi-za, šo-pek, va-za, ro-bec, šo-la
Da. Besede so deljene po zlogih.

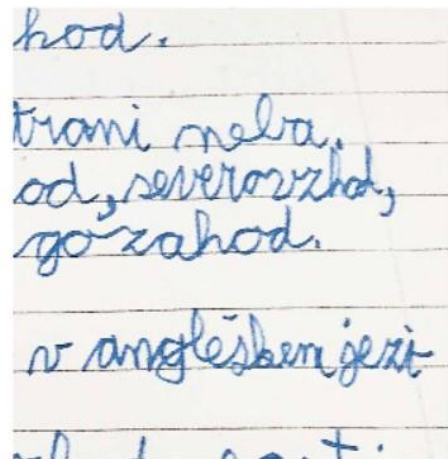

3. Kako delimo besede: tako, kot želimo, ali tako, da upoštevamo določena pravopisna pravila?

Tako, da upoštevamo določena pravopisna pravila.

4. Preberi besedilo.

Varuh zakladov

Si že slišal za neustrašnega Jazona, ki se je boril z zmajem? Že mogoče, da se je ta grški junak skušil z barjanskim zmajem, a premagal ga zagotovo ni. Dokaz za to so poplave, ki vsako leto zalijejo Ljubljansko barje. Kajti sedmeroglavi barjanski zmaj ne bruha ognja, pač pa vodo. In to ogromno vodo, ki priteče na dan v številnih izvirih. Voda se skriva tudi v barjanskih tleh. Prav mokra tla so tista, na katerih uspevajo divje orhideje in močvirski tulipani. Vodna okolja privlačijo žabe, kačje pastirje in ptice. Skrivnostna barjanska tla hranijo več tisoč let stare zaklade, kot je najstarejše leseno kolo z osjo na svetu, in ostanke koliščarskih naselbin.

5. Odgovori.

- a) Kdo je varuh zakladov? Od kod prihaja?
 - b) Zakaj divje orhideje in močvirski tulipani dobro uspevajo na Ljubljanskem barju?
 - c) Zakaj je na Ljubljanskem barju veliko žab, kačjih pastirjev in ptic?
 - č) Kaj vse se skriva v mokrih barjanskih tleh?
- a) Zmaj. Z Ljubljanskega barja.
 - b) Ker so tam tla mokra.
 - c) Ker se radi zadržujejo v vodnem okolju.
 - č) Najstarejše leseno kolo na svetu in ostanke koliščarskih naselbin./Stari zakladi.

6. Opazuj besedilo v 4. nalogi, razmisli in pojasni.

- a) katero posebnost v zapisu nekaterih besed si opazil? **Nekaj besed je deljenih.**
b) Ali meniš, da je vse napisano tako, kot je prav?

7. Deli besede.

- a) varuh – **va-ruh** d) junak – **ju-nak**
b) voda – **vo-da** e) tulipan – **tu-lipan/tuli-pan**
c) poplava – **po-plava/popla-va/pop-lava** f) zaklad – **za-klad/zak-lad**
č) ptica – **pti-ca** g) močvirje – **mo-čvirje/moč-virje/močvir-je/
močvi-rje**

Preberi nepopolno poved in jo dopolni z besedo črkama ali zlogoma.

Besede delim med dvema **zlogoma** : **vo-da, po-pla-va.**

8. Ali so besede na tabli pravilno deljene? **Ne.**

Besed
ne deliš tako, da
pustiš eno črko
samo.

9. Katere od naslednjih besed niso deljive? Napiši jih na črto.

narava, zlog, samoglasnik, uho, prošnja, Igor, mir, knjižnica, oči, lov

zlog, uho, Igor, mir, oči, lov

Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

Besed ne delimo,

- a) če so iz enega zloga.
 b) če so iz dveh ali več zlogov.
 c) če bi v vrsti pustili eno samo črko.

10. Ali so naslednje besede deljene pravilno? Če niso, jih prečrtaj in pravilno deljene besede napiši na črto.

~~so-ncē~~, zavija-nje, ~~naslo-v~~, ses-tra, ~~velik-an~~, te-kma, nogo-met, ~~Pri-imož~~

son-ce, na-slov/nas-lov, veli-kan/ve-likan, Pri-mož

11. Besede deli na vse možne načine.

a) pastir pa-stir/pas-tir

b) miška mi-ška/miš-ka

c) naselbina na-selbina/nasel-bina/naselbi-na

č) poletje po-letje/pole-tje/polet-je

d) barje ba-rje/bar-je

e) matematika ma-tematika/mate-matika/matema-tika/matemati-ka

12. Ali so besede pravilno deljene? Pojasni.

Ne. S soglasniki *nšč, dst, db, nk* se ne začne nobena beseda, zato teh skupin soglasnikov ne moremo prenesti v novo vrsto. V vrsti ne smemo pustiti ene črke.

13. Preberi.

Pomagaj Filipu pravilno deliti besedo. po-ljubček/pol-jubček/poljub-ček

14. V besedilu *Varuh zakladov* preveri, ali so vse besede pravilno deljene. Pojasni svoj odgovor. **Vse besede so pravilno deljene.**

Dopolni in pomni.

Za deljenje uporabimo znak, ki mu pravimo deljaj. Napišemo ga na koncu vrste. Pri deljenju upoštevamo določena pravopisna pravila.

Besede delimo med dvema zlogoma, npr. *zma-jem* (ne *zmaj-em*). Besed iz enega zloga ne delimo (npr. *pot*). V vrsti ne smemo pustiti ene same črke, npr. *kol-o* ali *k-olo*.

Besede z več zaporednimi soglasniki sredi besede, npr. *mesto*, *zanka*, delimo na dva načina:

– po navadi jih „razbijemo“, npr. *mes-to*, *zan-ka*;

– če pa skupino soglasnikov prenesemo v novo vrsto, premislimo, ali se katera slovenska beseda začenja s temi soglasniki: delimo lahko *me-sto*, ker se s *st* začne npr. beseda *stopiti*; ne moremo pa deliti *za-nka*, ker ni besede, ki bi se začela z *nk*.

Ali je beseda *barja-nski* pravilno deljena? Premislimo, ali se s soglasniki *nsk* začenja katera beseda. Ne. Torej beseda ni pravilno deljena. To besedo lahko delimo *bar-janski* in *barjan-ski*. Lahko jo delimo tudi takole: *ba-rjanski*, ker se s soglasnikoma *rj* začne beseda *rjav*.

- Po ogledu v zvezek napiši NASLOV FILMA ALI ODDAJE, ki si si jo ogledal, O ČEM PRIPOVEDUJE (tematiko) ter zapiši KAJ TI JE NAJBOLJ OSTALO V SPOMINU IN ZAKAJ? Zapis mora vsebovati 10 povedi.